

19. Három... Az Orszá...

mesejáték...

22.30.

2.20. Hírek.

angverseny.

„Deja-vue“

„A korne...

élet“ című

angverseny.

„Nozot“ című

Alba-Iulia.

Alba-Iulia sucht...

„Nandor...

„parkettes...

Selyem...

„kötetlencék!

Lei 400

„ 350

„ 310

„ 170

„ 170

„ 170

„ 170

„ 170

„ 170

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejeli telefon (nyomda) 2-000

KIADÓHIVATAL TELEFON

Str. Baran...

ELŐFIZETÉS: 2. II. 8. 8.

Egész évre - - - - - 600

Felére - - - - - 320

Negyedévre - - - - - 110

Egy hónapra - - - - -

X. évfolyam 147. szám

1929 Julius 5 Péntek

• 5689 év Sziván 27 •

Ára 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsváron hirdetések a

Rudolf Mosse S. A.
Str. Reg. Maria No. 35. Tel. 4-13

és a

LLOYD EXPRESS
Str. Gela No. 20. Telefon 14-55

hirdetést irodák vesznek fel

Szabadság vagy anarchia

Örök rejtély marad előttünk, mi indította a kormányt a kultusztörvény zsidó pontjainak önkényes és erőszakos megváltoztatására. Örök rejtély marad előttünk, milyen erők működtek közre abban, hogy a kormány a parlamentáris szokások oly flagránssal megsértésével avatkozzék be egy, a törvények védelme alatt álló vallásfelekezeti belső életébe. Mikor a tervezett módosításokról az első hírt kaptuk, szinte hinni sem akartunk a füleinknek. Hogyan, hát ez is lehetséges? És épen a Maniu-kormány alatt? Lehetséges, hogy a zsidóságról életbevágó fontosságú törvényeket hozzanak és módosítsanak anélkül, hogy erről a zsidóság egyetlen számbavehető tényszerűt értesítették, vagy véleményét kikérték volna. A reakciós és abszolutisztikus államrendszerek kormányzási formája ez, amely az érdekeltek meghallgatása nélkül, vagy épen azok ellenére hozza meg nem mindig tiszta szándékú döntéseit.

Kétszerez areulesapásként hatottránk a kormánynak ez a magatartása. Megrendült a kormány demokráciájába vetett hitünk, mert az ilyen módon való törvénygyártás a legnyitabb megcsufolását jelenti a demokrácia elveinek és megrendült a kormány politikai lojalitásába vetett bizalmunk, amely eddig azt az illúziót tartotta ébren bennünk, hogy azt az értékes és hűséges támogatást, amelyben főleg a cionista zsidóság reszesítette a nemzeti parasztpártot ellenzéki harcain során, kormányra kerülése után legalább is lojalitással fogja viszonyítani ez a párt. Öszintén és nyíltan megmondjuk: nem így képzeltük el egy tízéves fegyverbarátság realizálását a gyakorlatban.

Beavatott helyen pozitív formában állítjuk, hogy a kormány tagjait a hírhedt Schor Chaim bukaresti rabbi befolyásolta a törvényjavaslat elkészítésében. Ez a feltevés annál valószínűbbnek látszik, mert hiszen egyetlen számbavehető csoportja a zsidóságnak, amely a kultusztörvény tervbevetett módosítását kívánja. Az erdélyi ortodoxia meg van elégedve a jelenlegi helyzettel és nem kívánja a zsidó hitközségek további szétforgcsolását. A regáti spanyol zsidók különállását szintén biztosítja a törvény és e két frakció jogi helyzetét senki sem kívánja veszélyeztetni. Egyedül Schor Chaim az, akinek féktelen ambíciói nem találtak megfelelő kielégülési lehetőséget a törvény jelenlegi keretei között. Schor Chaimmal szemben azonban ott áll az ország egész zsidósága a maga eleven és elkeseredett tiltakozásával és mélyseges aggodalmával a zsidó hitközségek jövő sorsa iránt. Fájdalmasan kiábrándító dolog, hogy ilyen kétes alakok olyan befolyást tudjanak gyakorolni egy kormányra, pláne ha az Maniu Gyula kormánya. És még fájdalmasabb, hogy a kormány még most sem hajlandó visszavonni javaslatát, amikor már meggyőződhetett róla, hogy a romániai zsidóság mint egy ember foglalt állást ezen javaslatok ellen.

Ugy értesülünk, hogy a szenátusi bizottság tegnapi ülésén a kormány bizonyos engedményeket tett a törvény rendelkezéseiből. Vlad miniszter ur nagy kegyesen hajlandó elállni attól az eddig kormányzatként védett álláspontjától, hogy minden városban tetszésszerű

számban alakulhatnak különböző rítusú hitközségek és hajlandó ezen rítusok számát limitálni oly módon, hogy minden városban csak háromfajta, vagyis ortodox, neolog és spanyol hitközség létezhet. Ez a módosítás semmivel sem enyhíti, semmivel sem szépíti a kormány eljárását és a zsidóság éppoly élénk tiltakozásával fog találkozni, mint az eredeti szöveg. A regátban, Bukovinában és Bessarabiában, ahol ma még csak egységes hitközségek vannak, ez a törvény meg fogja nyitni a hitközségi szakadások végnélküli útját.

A kormány azt állítja, hogy a lelkiismereti szabadság követelményeinek tesz eleget ezzel a törvénymódosítással. Enyhén szólva, különös, hogy épen a zsidósággal kapcsolatban ügyel ilyen

kinos pontossággal a kormány a lelkiismereti szabadságra. Még élénk emlékeztetünk van Maniu Gyulának egyik nemrég tartott beszéde, amelyben meggyőző szavakkal fejtette ki, hogy a szabadság még nem jelent anarchiát, vagyis a szabadsággal úgy kell élni, hogy az ne csapjon át anarchiába. A kormány mostani javaslatával a lelkiismereti szabadság helyett az anarchiát teszi urrá a zsidó hitközségekben.

Végtelenül elhibázott dolog volna, ha a kormány presztizskérdést csinálna ebből az ügyből. Ma még nem késő, a javaslat visszavonható és az egész probléma ráterelhető a helyes útra. Ez az ut pedig nem lehet más, mint rábizni a kérdés megoldását magára a zsidóságra, amely minden bizonnyal meg fogja ta-

lálni vallási szervezkedésének legmegfelelőbb formáját. A kormány feladata az hogy elősegítse és meggyorsítsa ezt az utat, amelynek praktikus megjelenési módja az egyetemes romániai zsidó kongresszus egybehívása. Egyedül ez a kongresszus van hivatva dönteni arról, hogy milyen hitközségek és hol alakulhatnak, ez a kongresszus fogja majd megmutatni, van-e szükség további szakadásokra a zsidóságban és hogy vannak-e számbavehető csoportok, amelyek ezt a szakadást kívánják. Mindaddig, amíg ez a kongresszus össze nem ül, a kormánynak nincsen joga önkényesen belenyulni a zsidó hitélet legbensőbb problémáiba és még kevésbé van joga az anarchia zsilipeit megnyitni a zsidó hitközségek életében.

Végsőkig kiélesedik a harc a kormány és a zsidóság között a kultusztörvény módosítása miatt

Vasárnapra ortodox konferenciát hívtak össze Kolozsvárra

(Cluj-Kolozsvár, július 4. Az Uj Kelet tudósítójától). Dr. Fischer József képviselő, aki a Zsidó Parlamenti Klub többi tagjaival és a regáti zsidóság szervezetének vezetőivel napok óta szisztematikus harcot folytat ama merénylet ellen, amellyel a kultuszminiszter módosító javaslat formájában lepte meg az ország zsidóságát, ma Kolozsvárra érkezett, hogy a kultusztörvény módosítása elleni harcban a kolozsvári zsidó hitélet kompetens faktoraival érintkezésbe lépjen. Ma délután 7 órakor a kolozsvári ortodox, valamint neolog hitközség a két hitközség főzabójával az elükön a Zs. N. Sz. helyiségeiben értekezletre ültek össze és Fischer József dr. referátumából a legnagyobb felháborodással értesültek azokról a kormány törekvésekről, amelyek a zsidó hitközségi szervezeteket létükben akarják megtagadni.

Fischer József dr. kétórás fejtegetésében behatóan vázolta, hogy milyen katasztrófális csapást jelent a kultusztörvény készülő módosítása a zsidóságra nézve, elmondta azt az emberfeletti munkát, amelyet a zsidó parlamenti klub képviselői és a bukaresti zsidóság vezetői kifejtettek, hogy a kormány tagjait jobb belátásra bírják és meggyőzzék arról, hogy a kormánynak nincs joga, sem erkölcsi alapja arra, hogy a zsidóság illetékes faktorainak megkérdése nélkül a zsidó hitéleti szervezetek kérdésében döntsön.

A kormány azonban még arról sem volt hajlandó hallani, hogy a javaslat tárgyalását a zsidóság képviselőinek meghallgatásáig elnapolja, mert bizonyos körök sugallatára a leggyorsabban keresztül akarja hajszolni a javaslatot. A kormány javaslatának azt a színezetet igyekszik adni, hogy épen a zsidóság hitéleti szabadságát kívánja biztosítani és teljes egyenlőséget akar garantálni minden ugynevezett zsidó hitágazatnak. Ez az egyenlőség azonban a gyakorlatban nem jelent mást, mint azt, hogy a földdel akarják egyenlővé tenni a zsidó hitközségeket.

Amikor a kormány látta, hogy javaslatával szemben milyen impozánsan egységesen nyilatkozik meg a zsidóság tiltakozása, sietett a szenátus bizottságában bizonyos változtatásokat keresztülvinni. A zsidóság azonban ezeket a változtatásokat sem fogadhatja el, egy jöttát sem engedhet abból az álláspontjából, hogy ő egyedül van hivatva dönteni hitéleti kérdésben, mert nem szabad precedenst teremteni arra, hogy hatalmi szóval lehessen beavatkozni a zsidóság belső szervezeti kérdéseibe.

Az értekezlet egyhangulag osztotta min köszönetüket fejezték ki eddigi munkásságáért, továbbra is a legteljesebb közzela legvégsőkig kell folytatni az bizalmukról biztosították és spontán nyilatkoztak meg az az óhajítás, hogy a harcot minden rendelkezésre álló eszközzel a legvégsőkig kell folytatni a ellen hogy a zsidóság megkérdése nélkül csináljanak törvényt a zsidó hitközségekről. Az értekezleten jelenlévő ortodox hitközségi vezetők elhatározták, hogy vasárnap reggelre táviratilag hívják össze Kolozsvárra a központi irodát valamint a nagyobb erdélyi ortodox hitközségeket, és megkéri Fischer József dr. képviselőt, hogy a vasárnapi ortodox értekezleten ismertesse az ügy egész komplexumát.

Az Uj Kelet a maga részéről is sürgős akcióra hívja fel az ortodox hitközségeket hogy a tízenkettedik órában akadályozhassuk meg azt hogy rólunk, nélkülünk döntsenek.

Itt említjük meg, hogy a bukaresti zsidó hitközség elhatározta, hogy hétfőn délelőtt, amikor a zsidóság küldöttségét a régánstanács előtt jelenik meg a módosítás elleni tiltakozásra, az összes bukaresti templomokra és zsidó középületekre kitűztetik a fekete zászlót.

A Graf Zeppelin világhörüli útjára már is lefoglalták az összes utashelyeket

Eckener tárgyalásai a berlini japán és orosz nagykövetekkel

Berlin, július 4. — A lapok közlik a friedrichshafeni léghajóművek avizóját, hogy a Graf Zeppelin világhörüli útjára rendelkezésre állott utashelyeket lefoglalták s így a léghajóműveknek nem áll módjában további igényeket tekintetben kielégíteni.

Eckener dr. a lapok közlése szerint hosszasan tárgyalt berlini tartózkodása alatt a japán és orosz nagykövetekkel és minden, a világhörüli uttal kapcsolatos kérdést sikerült tisztázni. A japán követ intézkedett kormányánál, hogy a léghajó részére már napokkal előbb hajón Japánba indított motorokat és hajót gázt, a hajó kikötőbe futása után azon-

nal szállítsák a hangárhoz, hogy az augusztus tizedikén startoló Graf Zeppelinnek érkezéséül egy a pótmotorok, mint a hajtcgáz rendelkezésére álltassanak.

A négy napig tartott tárgyalások közül időbelileg a leghuzamosabbak a közlekedési minisztériummal és a hamburgi meteorológiai állomás vezetésével folytatott megbeszélések voltak s ezek is teljes megelégedésre értek véget. A léghajóba szerelt Caibach-motorok ellenőrzése most van folyamatban s valószínűleg tíz napon belül kerül a Graf Zeppelin világhörüli útja előtti első probautjára.

**Automat
pontot k**

Junius 26-án a Vatikán közli a Vatikán tiszája. A nemzetional Telephon kapott ma. Hogy a Vatikán technika tóságok abban International ration, mely a und Telegraph rendezési munkáidó alatt elvég. A pápai hat sok, alapos utún, azért Standard Elect mellett, mivel dernebb és leg állam viszonyokat az I. S. ki, akik a hely munkálatok munka rövid. A vatikáni gadására kész 500 vonalra 6 pontot kb. 30 állami hálozati szolgálat rész manuális uton tikan saját erő lepeket és kap. Ezáltal az új formán mind előfizetőivel, te tóval lesz össze fektetése egyv meztetése — falon kell a kál nehogy a felbetéseket és műk négy mérnöki gondos munkát. A munkálat Pilade Leon Standard Elect zottát kihallgat megköszönte a megkezdési pr nál tanusított valamint meg Standard autokai kiváltsága. A vatikáni a vatikáni palota legbecsebb m legbecsebb m mozva, a Szent fekszik és kb. 1 let külső falai körül, az épüle nem számítva 7

— Öngyilkos lett egy szatmári városi tisztviselő. Szatmári tudósítónk jelenti: Csütörtök délután a szatmári strand közelében a Szamosba vetette magát Józ Mihály ötvennyolc éves városi tisztviselő és elmerült a folyóban. Az öngyilkos egyik hátrahagyott levelében gondterhes anyagi helyzetét jelölte meg végzetes tette okául.

— Meleg idő várható. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárás prognózisa szerint meleg és száraz időjárás várható, zivatarhajammal.

Uj igazgatótanács kerül a CFR élére. Bukarestből jelentik: Az államvasutak reorganizációjáról szóló törvény megszavazása alapján a CFR eddigi igazgatótanácsa megszűnt működni. Ismeretes, hogy Madgearu ideiglenes közlekedésügyi miniszter felkérésére a régi igazgatótanácsnak csaknem valamennyi liberális tagja már hónapokkal ezelőtt benyújtotta lemondását és a tanács élére Pretorian volt vezérigazgatót neveztek ki, aki a jelenlegi kormány bizalmi embere. Az igazgatótanács összetétele azonban az új törvény értelmében teljesen megváltozik és Madgearu miniszter felszólította azokat az intézményeket, amelyek a tanácsban képviselthez jutnak, hogy nevezzék meg reprezentánsukat.

— Szabadlára helyezték a magat elhajlásal vádolt láposi körorvost. Dr. Sámuel láposi körorvost, amint azt már megirtuk, halálközeli magatelhajtás miatt a dési ügyészség letartóztatta. Az asszony családja a feljelentésben előadta, hogy az asszonyon dr. Sámuel tiltott műtétet hajtott végre, ami miatt aztán Kolozsvárra kellett szállítani, ahol operáció közben meghalt. A vizsgálóbíró heidézte azt az orvost, aki a fiatalasszonyon az operációt végrehajtotta. Ez kijelentette, hogy az asszony halála a magatelhajtástól teljesen függetlenül állott be. Dr. Sámuel ennek alapján a tegnapi nap folyamán szabadjárás várható, zivatarhajammal.

101
100
Az UJ KELET
nak olcs
Knut Ham
(Regény).
Révész Bél
sek). 108.
Forró Pál:
beszélések
Dr. Pfeifer
és szugge
Perfal: Bü
E. Müchell
gény). 17.
Könyv Ady
A köztárs.
(Hires bü
Hedenstger
emlékei.
Nagy Imr
anekdoták
A tiz könyv
rendelhető a
osztályában.
po

**Megkezdték a temesvári kommunista
monstre-pör tárgyalását**

A kilenc nap óta éhségstrájkoló kolozsvári kommunisták ügyében még nem érkezett meg a semmitörvényszék döntése

(Timisoara-Temesvár, július 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A temesvári törvényszék Jonescu tanácsa a holnapi nap folyamán fogja tárgyalni azon egységes párti munkásoknak a bűnyűjét, akiket a május 7-iki temesvári egységespárti kongresszuson a rendőrséggel történt incidens következtében letartóztattak. A tárgyalás elé általános érdeklődéssel tekintenek. A fővárosból több újságíró érkezett Temesvárra. A vádlottak száma ötvenkilencet tesz ki, ezek közül tíz le-

tartóztatásban van, negyvenkilencet pedig beidézték. A vádlottak és a beidéztet tanuk nagyszámából kiindulva, valószínű, hogy a tárgyalás több mint két hétig fog eltaranni. A kolozsvári törvényszék börtönében ma már kilencedik napja, hogy nyolc elítélt kommunista tartja az éhség és szomjúságstrájkot. A foglyok ugyanis sérehezik azt, hogy a kolozsvári hatóságok nem akarják rájuk az amnesztia-törvényt alkalmazni, holott az vélemé-

nyük szerint rájuk is vonatkozik. Ez ügyben felfolyamodással is éltek a semmitörvényszékhez, amely szerdán kellett volna döntson az ügyben. Egészen érthetetlen azonban az, hogy ez a döntés csütörtök estig miért nem érkezett meg. Ezt a késedelmeskedést annál kevésbé értjük meg, mert hiszen kilenc napi éhségstrájk után a strájkoló foglyok állapota ma már életveszélyessé vált és minden pillanatnyi késés emberéletet követelhet.

Interpellációk áradata a Kamarában

Potarca államtitkár szerint a kormány keresi a módokat, hogyan lehetne revízió alá venni a végleges agrárkiszajátításokat

(Bucuresti-Bukarest, július 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délutáni ülésén Grigorie többségi képviselő a gazdasági válság kérdésében interpellálja meg a kormányt. A bankok meggazdagodtak e válságon. — mondja Grigorie — azért, hogy most csődbe menjenek a betétesek nehezen összekuporgatott fillérjeivel. Dan Romulus szocialista képviselő Madgearu iparügyi minisztert interpellálja meg, aki ígéretet tett arra, hogy a cukor árát három lejjel leszállítja. Ezzel szemben Bukovinában és az ország más részein is három lejjel drágábban árulják a cukrot. Dr. Willer József, a magyar parlamenti csoport titkára, egy a székelyföldön történt csendőrbatalás ellen emel

szót, majd Vasilescu többségi, a Banca Greaca üzemleire mutat rá. A bank gabonaszállításra kötött szerződést az állammal és azt sok millióval megkárosította. Cadere nagyváradi jogakadémiai tanár, az erdélyi vasuti tisztviselő ügyében emel szót, akiket a liberálisok politikai okokból éveken keresztül nem léptettek elő. Kéri az igazságtalanságok reparálását. Roznovan szocialista képviselő ismét agrárviszályakat tesz szóvá. Floudor bukovinai nábobtól hatszáz holddal kevesebbet szajátítottak ki. Más hasonló eseteket sorol fel és az agrárreform sürgős revízióját kéri. Potarca földmívelésügyi államtitkár válaszában kifejti, hogy a kormány most

keresi az ugynevezett végleges kiszajátítások revíziójának lehetőségét, amennyiben valamely evidens törvénysértés történt. Mircea Djucora a baccalaureatusi vizsgák eredménye felől érdeklődik a közoktatásügyi minisztertől. Costachescu közoktatásügyi miniszter válaszában kijelenti, hogy a baccalaureatusi vizsgák még nem fejeződtek be és így az eredményekről nem adhat felvilágosítást. Ezután Rang jasi többségi képviselő folytatja interpellációját a Casa Padurilornál történt visszaélések ügyében. Sulyos vádakat emel Opran adminisztrátor ellen, akinek azonnali bíróság elé való állítását követeli.

A német miniszterek ezentul nem kapnak teljes nyugdíjat

Négyévi miniszterség után csak a fizetés negyedrézére lesz igényük

Berlin, július 4. A berlini birodalmi kormány törvényjavaslatot dolgozott ki, amelyet a parlament elé terjesztett és amely a birodalmi miniszteri állást szabályozza. Mostanáig a birodalmi kancellár és a miniszterek hivatali viszonyát az alkotmány és az 1873-ik évi hivatalnoktörvény szabályozta. 1918 november óta azonban a helyzet megváltozott, mert a miniszterek legnagyobb része a politikai pártokból került ki, nem pedig a hivatalokból. Az egyes távozó miniszterek nyugdíja között óriási különbségek támadtak, mert egy olyan miniszter, aki hivatalnok volt, teljes miniszteri nyugdíjat kapott, ha a miniszteri székben néhány napot töltött is el, míg egy olyan miniszter, aki más

foglalkozási ágból került a miniszteri székbe, távozása után csak akkor kapott nyugdíjat, ha legalább két évig állt a minisztérium élén. Ezeket a hiányokat akarja pótolni az új törvény, amely külön miniszteri hivatali állást kreál, hasonló a köztársasági elnökhöz, aki, bár hivatalban van, még sem nevezhető állami hivatalnoknak. Ezentul a miniszterek nem lesznek Németországban állami hivatalnokok. A távozó miniszter javadalmazása ezután miniszteri működésének időtartamától függ, tekintet nélkül arra, hogy az illető államhivatalnok volt-e azelőtt, vagy sem. A miniszterek ezentul négyhónapi szolgálat után kapnak bizonyos össze-

get, amely aszerint emelkedik, hogy mennyi időt töltött az illető miniszteri állásában. Nyugdíjat ezután csak négy évi miniszterség után adnak, de akkor is csak a miniszteri fizetés egy negyedét. Öt évi miniszterség után a távozó miniszter fizetésének egyharmadát kapja nyugdíjképen. A birodalmi gyűlés a nyugdíj maximumát évi 12 ezer márkában akarta megállapítani, amelyet az illető miniszter csak akkor kaphat, ha ötvenedik életévét már betöltötte, vagy ha minisztersége alatt egészsége annyira megrongálódott, hogy tovább szolgálni nem képes. Bizonyos esetekben a köztársasági elnöknek joga van kegyelmi uton nyugdíjat adományozni.

A patriarcha a régenstanács teljes bizalmáról biztosította a Maniu-kormányt

Ujabb módosításokat eszközöltek a közigazgatási reformjavaslaton

(Bucuresti-Bukarest, július 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az eredeti tervtől eltérően, Maniu miniszterelnök ma délután sem terjesztette be a parlament elé a közigazgatási reformot. A javaslat benyújtását szentesítő királyi kézirat ugyanis még nem készült el, mert Miklós régensherceg vadászaton van és a kormány sulyt fektet arra, hogy ez a nagyfontosságú reform valamennyi régens kezeirásával szentesítve kerüljön a parlament elé. Alkalmunk volt ma délután bejelögetést folytatni a parlament folyosóján Stere Constantinnal, aki ismeretesen a nagy port felvert törvényjavaslat egyik szer-

kesztője. Stere kijelentette, hogy nem vállalja a törvény előadói tisztjét, mert a javaslat annyi módosításon ment időközben keresztül, hogy azt ő nem tekintheti többé a magáénak. A javaslatban egyébként a legfőbb törvényhozási tanács megjegyzései alapján néhány újabb módosítást eszközölt a kormány. Példának okáért a megyék szövetségének megalakítása fakultatív lesz, vagyis csak abban az esetben jön létre, amennyiben az illető kerület megyéi azt kimondják. Idáig szigorodott tehát össze az,

amit eredetileg tartományi decentralizációnak tervezett a kormány. Mirto belügyi államtitkár egyébként ma kihallgatáson jelent meg a régens tanács előtt és Buzdugan régens elé terjesztette a legfőbb törvényhozási tanácsnak a közigazgatási reformtervezetre vonatkozó megjegyzéseit. A kormány azt hiszi, hogy pénteken valamennyi formalitás elvégezhető lesz és Maniu vagy holnap, vagy legkésőbb szombaton benyújthatja a parlament elé a közigazgatási reformjavaslatot. A Lupta forradalom szerint a legfőbb nemzetgyűlés tanács tegnap megtartott

Szeszgyárosok, szeszfűzők
nem nélkülözhetik
A szeszgyártás
kézikönyvét
A legrészletesebb, legerthetőbb módon megírt szakmunkát. — Szerkesztették: Dr. Herica Tóth Jenő és Osztrovsky Antal műegyetemi magántanok. — Ara fűzve 1100, kötve 13.0 lej. Kapható az Uj Kelet könyvostályában.

Automatikus telefonközpontot kapott a Vatikán

Junius 26-án nyert értesüléseink szerint a Vatikán telefonhálózatát automatizálja. A munka elvégzésére az International Telefon és Telegraph Corporation kapott megbízást.

Hogy a Vatikán lépést tartson a modern technika fejlődésével a vatikáni hatóságok abban állapodtak meg, hogy az International Standard Electric Corporation, mely az International Telephone and Telegraph Co. társvállalata, a berendezési munkálatokat minél rövidebb idő alatt elvégezze.

A pápai hatóságok hosszú tárgyalások, alapos megfontolás és tárgyalás után, azért döntöttek az International Standard Electric Corporation rendszerére, mivel ez a rendszer a legmodernebb és legjobban megfelel az új állam viszonyainak és céljainak. A terveket az I. S. E. C. mérnökei dolgozták ki, akik a helyszínen tanulmányozták a munkálatok előkészítését. A tényleges munka rövid időn belül meg fog indulni.

A vatikáni központ 1900 vonal befogadására készül, egyelőre azonban csak 500 vonalra épül ki. A vatikáni központot kb. 30 áramkör fogja az olasz állami hálózattal összekötni és a külső szolgálat részben automatikus, részben manuális uton fog lebonyolódni. A Vatikán saját erőműtelepéről fogja a telepeket és kapcsoló táblákat táplálni. Ezáltal az újonnan alakult állam jóformán minden művelt állam összes előfizetőivel, tehát kb. 33 millió előfizetővel lesz összeköttetésben. A kábelek fektetése egyrészt a falak rendkívüli merevítése — némely hely 5 m. vastag falon kell a kábelt átvezetni — másrészt nehogy a felbecsülhetetlen értékű díszítések és műkincsek sérülés érje, nagy mérnöki szaktudást és speciálisan gondos munkát fog igényelni.

A munkálatok megkezdésekor a pápa Páldá Leon urat, az International Standard Electric Corporation megbízottját kihallgatásnak fogadta. Összefoglaló megköszönő a társaságnak az új állam közlekedési problémájának megoldásánál tanúsított készséges támogatását, valamint megelégedését fejezte ki a Standardé automatikus rendszer technikai kiválóságára fölött.

A vatikáni állam területe kb. 1 és 1/2 vatikáni palota, melynek terméiben a legbecsebb műkincsek vannak felhalmozva, a Szent Péter templomtól északra fekszik és kb. 1000 szobája van. Az épület külső falai kb. 13 hektár zárnak körül az épület maga, az udvarokat nem számítva 7 és 1/2 hektáron terül el.

10 könyv 100 lejért.

Az UJ KELET könyvosztályának olcsó könyvsorozata.

- Knú Hamsun:** Őszi csillagok (Regény). 104 lap.
- Révész Béla:** Orkán. (Elbeszélések). 108 lap.
- Forró Pál:** Királyi szeretők. (Elbeszélések). 90 lap.
- Dr. Pfeifer Zsigmond:** Hipnozis és szuggesztió. 88 lap.
- Perfal:** Bűnhódás. (Reg.) 160 lap.
- E. Mitchell:** Összeesküvők. (Regény). 172 lap.
- Könyv Ady Endréről.** 136 lap.
- A köztársaság Pompadourja.** (Híres bűnesetek) 80 lap.
- Hedenstgerma A.:** Jönsson ur emlékei. (Regény). 88 lap.
- Nagy Imre:** Zsidó viccek és anekdoták gyűjteménye.

A tíz könyv ára 100 lej és megrendelhető az UJ KELET könyvosztályában. (Utánvéttel 12 lej portóköltség.)

Poincaré mindenestre lemond

Páris, július 4. A déli lapok erőteljesen cáfolják a politikai körökben napok óta szállongó kormányválsághíreket. Politikai körökben ennek ellenére azt tartják, hogy a Poincaré-kormány még

abban az esetben is le fog mondani, ha sikerülne is többséget szereznie az amerikai hadiadóssági egyezmény ratifikációjához.

A köztársasági elnök a napokban hír szerint politikai orientáció céljából magához kéri audienciára a pártvezéreket.

A külföldi tőkét akarja elriasztani Bratianu Vintila a kormánybukató akcióval

Az összes ellenzéki pártok kivonulnak a parlamentből

(Bucuresti-Bukarest, július 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ellenzéki pártok között a legújabb hírek szerint, mégis sikerül az egységet létrehozni. Bratianu Vintila, Averescu és Lupu dr. között állítólag megállapodás jött létre, amelynek értelmében az összes ellenzéki képviselők benyújtják lemondásukat mandátumukról, míhelyt a nemzeti parasztpárt betereszti a közigazgatási reformról szóló javaslatot. Ugyancsak elhatározták azt, hogy leteszik a Ház asztalára képviselői szabadjegyeiket is és a kormánnyal minden összeköttetést megszakítanak.

amennyiben az akció eredménytelenül járna, úgy a liberális párt teljesen lejártrá tekintélyét az ország előtt és végül mégis kénytelen volna a parlamentbe visszatérni. Bratianu Vintila azonban hajthatatlannak mutatkozik. A liberálisok vezére nem tudja és nem akarja megérteni, hogy más is kormányozhatja az országot, részint azért mert Bratianu, részint pedig azért, mert Vintila.

konklúziójában javasolja a reformtervezetnek a parlament elé való terjesztését és kéri, hogy megjegyzéseit vegyék figyelembe.

A „Cuvantul“ hosszabb cikkben foglalkozik az ellenzék akciójával és megállapítja azt, hogy Bratianu Vintila koncentrációs kormány alakítását szeretné, amelyet Averescu tábornok és Lupu is támogatnának Goga és Duca hosszabb megbeszélést folytattak egymással a parlament folyosóján erre vonatkozólag. A megállapodás értelmében ez a koalíció átvénné a hatalmat akár feloszlatják a jelenlegi parlamentet, akár nem.

A külföldi tőke miatt
Beavatott körökben az ellenzéki akciót azzal magyarázzák, hogy Bratianu Vintila a külföldi tőkét akarja elriasztani a kormány elleni akcióival. Az „Adeverul“ szerint a liberálisok vezére arra számít, hogy az ellenzéki pártok együttes akciója meg fogja rendíteni a külföldi gazdasági körök bizalmát a kormánnyal szemben és megakadályozza a most folyamatban lévő kisebb kölcsöntárgyalások, mint például a földművelési hitelnyújtásra vonatkozó tárgyalások eredményes befejezését.

Alkotmányellenes-e a reform
Alapítan egyes lapoknak az a híre, mintha a legfőbb törvényhozási tanács alkotmányellenesnek minősítette volna a közigazgatási reformtervezetet. A legfőbb közigazgatási tanács célja éppen az, hogy áttanulmányozza az egyes törvényjavaslatokat és figyelmeztesse a javaslat beteresztőit arra, hogy a tervezet egyes pragfuszai mennyiben állnak ellentétben az alkotmánnyal, vagy az ország többi, érvényben lévő törvényeivel. Ez történt most is. A törvényhozási tanács megállapította, hogy a falunak, mint közigazgatási egységnek létesítése alkotmányellenes, mert az alkotmány szerint Románia közigazgatási szempontból csak megyékre és községekre oszlik. Ugyanebből az okból alkotmányellenesnek mondja a „megyék egyesületének“, mint különálló közigazgatási egységek létesítését is. Megjegyzi végül a tanács, hogy kevés ideje volt a javaslat alapos áttanulmányozására, majd

Mikor lesz kormányváltás
A „Cuvantul“ ezzel szemben megállapítja, hogy az ellenzék akciójának semmilyen következménye most nem lehet. Az összes ellenzék vezetői, Bratianu Vintilát is beleértve, azzal a meggyőződéssel távoztak a régenstanástól, hogy a legfőbb alkotmányos fórum teljes bizalommal viseltetik a Maniu-kormánnyal szemben és dezapprobálja az ellenzéknek a parlamentből való kivonulását. Ha mégis kormányváltás történne, a parlament jelenlegi mandátumának lejártá, tehát négy év előtt, az is csak egy-két év múlva történhetik meg, azért, hogy Titulescu elnökle alatt koncentrációs kormány alakítását kíséreljék meg a jelenlegi parlament fentartásával.

Kisebbségi kérdések az érettségi vizsgán

Honnan jöttek a zsidók Romániába? Kedvezőbb eredményt ígérnek Kolozsváron az érettségi vizsgák

(Cluj-Kolozsvár, július 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsváron ma délután, vagy holnap délelőtt fejeződnek be a szóbeli érettségi vizsgák. Az eddig vizsgázott jelöltek általános véleménye szerint azonban a Kolozsváron működő bizottságok a kérdések feltételéről és elbírálásáról az elmúlt évekkel szemben több jóakarót tanúsítottak. Alkalmunk volt a vizsgázató bizottság néhány tagjával beszélni, akik kijelentették munkatársunk előtt, hogy a jelöltek felkészültségét illetően az elmúlt évekhez viszonyítva határozott fejlődés tapasztalható, ezzel szemben valamennyi professzor hangsúlyozta, hogy általános intelligencia dolgában az ezévi jelöltek éppoly sirlalmas látványt nyújtanak, mint az elmúlt években. A professzorok ezt nem annyira az anyag túlszűfolttségének, mint inkább a háboru utáni nevelési és morális anarchiának tudják be.

jártasságát Panaitescu professzor, a bizottság elnöke tette próbára néhány kérdéssel a próba azonban nem tulságosan sikerült.

Mit akarnak a kisebbségek
— Önöknek, mint az ország jövő állampolgárainak ismerniük kell a kisebbségi kérdést? — kérdi Panaitescu professzor az előtte vizsgázó három jelöltől; akik közül két román és egy szász fiu volt.
Néma esend. Egyik vizsgázóban sem volt meg a bátorság, hogy erre a kérdésre igennel vagy nemmel válaszoljanak. Panaitescu professzor erre az egyik szász nevi és származása vizsgázóhoz fordult:
— Mit akarnak a kisebbségek Romániában?

niillik a kisebbségeket olyan könnyen lemondatta összes követeléseikről, de megkérdezi a jelöltöt:

— Mikor jöttek be a szászok Romániába?
Csend. Panaitescu professzor végül is felpattan:
— Hát maga miféle szász, ha ezt sem tudja?
Egy másik jelölthöz fordul:
— A zsidók mikor jöttek be Romániába?
— A jelölt — egy feketére sült képű giurgiui fiu — prompt és rosszul válaszolt:
— A tizenhatedik században.
— Honnan jöttek a zsidók Romániába?

A kolozsvári vizsga
Nem is annyira a professzionális érdeklődés, mint inkább a jelöltekkel szembeni részvét vett rá bennünket, arra, hogy ma délelőtt részt vegyünk a Baritiu liceumban folyó baccalaureatusi vizsgákon. Figyeltük a feladott kérdéseket és megállapíthattuk azt, hogy a professzorok kérdéseikben az előirt programhoz tartották magukat és egy-két kivételtől eltekintve általános kérdésekkel könnyítették meg a jelöltek helyzetét. A jelöltek mindegyikén csaknem a hidegverajték ütött ki az izgalom miatt, amelyet átéltek és enerváltságuknak a vizsga folyamán többiben is félreismarhetetlen tanujelét adták. A jelölteknek ezeknél az aktuális problémákban való

A jelölt zavartan mosolyog egy ideig, aztán halkan és nagyon bátoratlanul kinyögi:
— Több jogot...
Panaitescut szemmel láthatóan nem elégti ki ez a válasz.
— Hogyhogy több jogot? Hiszen a törvény előtt a kisebbségek teljesen egyenjogú állampolgárai az országnak. A törvény előtt mindannyian egyenlők vagyunk.
A diák, ha lehet, még zavartabban mosolyog és rövid gondolkodás után a következőket mondja:
— Hát ha a törvény előtt mindannyian egyenlők vagyunk, akkor nem kérnek semmit a kisebbségek!

A jelölt rövid habozás után kivágja: — Palesztinából!
A teremben általános derűtség lett és Panaitescu professzor is nevetni kéay szerült, de utóbb alapos leckében részésti a már-már megkönnyebbülten távozni készülő jelöltet, hogy ilyen elemi dolgokkal nincsenek tisztában.

Mikor jöttek a zsidók Romániába
Az elnök nem volt tulságosan megelégedve ezzel az olcsó sikerrel, hogy tud-

Buktatnak a regátban
Bukarestből jelentik: A régi királyságban eddig ismerette vált érettségi eredmények rendkívül kedvezőtlenek. A bacaui bizottság százhuszonöt jelölt közül hetvenet az írásbeli vizsgán visszautasított. A román nyelv tanára kettős és hármas osztályzatokat jegyzett a jelöltek dolgozataira. A szülők táviratilag jelentették be tiltakozásukat a közoktatásügyi minisztériumnál és a tulszűfoltzó tanár kicserélését kérték.

et kölesönd...
Miron Cristea...
ülése, ame...
Maniu, Vaj...
a miniszterek...
legfőbb hal...
sereg vezé...
terjesztett...
építésére és...
atszerve...
g...
erre, hogy...
sttel fogad...
annál is...
iszterelnöktől...
szág közvéle...
cönstgnacs...
tta Maniut...
át...
eensnek Ma...
gy tekintik...
esztációját a...
l szemben...
tmári városi...
ónk jelenti...
ri strand kö...
magát Jó...
si tisztvisel...
az öngyilkos...
ben gondter...
e meg végze...
tonból jelen...
felhatalma...
si flota ki...
hadirepülőgé...
ndapestről je...
lézi időjárás...
s száraz idő...
mmal...
a CFR élre...
államvasutak...
örvény meg...
ddigi igazgá...
ni. Ismeretes...
közlekedés...
a régi igaz...
lamennyi li...
kkal ezelőtt...
és a tanács...
igazgatót ne...
kormány bi...
nács össze...
ny értelmében...
dgearu mi...
az intézmén...
ban képe...
zék meg re...
k a magzát...
orvost. Dr...
mint azt már...
agzathajtás...
rtóztatta. Az...
tésben elő...
dr. Samuel...
ami miatt...
szállítaná...
lt. A vizs...
rvost, aki a...
végrehaj...
az asszony...
teljesen füg...
muelt ennek...
mán szabad...
mmal...
szfűzők...
rtás...
vét...
bb módon...
resztelték...
sztrowszky...
nők. —...
0 lej...
tyában.

Hogyan kiáltották ki vasárnap a diktaturát Bukarestben

Bohózat egy feivonásban, egy elő és egy utójátékkal. Lejátszódik: Az „Epoca” hasábjain, a „Dacia” termében és Str. Carolon

(Bucuresti-Bukarest, jul. 3. Az Uj Kelet tudósítójától). Eppen a Piccadilly terraszán ültünk és a zenekar pattogó melodióit hallgattuk a „Carmen” című operából, amikor a szárnyaló zene ütemeit egyszerre csak élénk morajok zavarták meg. A moraj a Calea Victoria felől jött. A morajra valaki felfigyelt a társaságunkból és váratlanul, minden átmenet nélkül, kijelentette:

— Holnap kikáltják a diktaturát Romániában.

E különös kijelentésbe villamosok csilingalése, autók túlkötelese s újságírók kiáltozása szőtt bele. Ez sem akadályozta meg azonban a társaság egy másik tagját abban, hogy e különös kijelentésre ne reflektáljon:

— Na szeretném látni ezt a diktaturát amelyet ez a Filipescu ur akar csinálni!

No és ki lesz a diktátor?

Diktatura! Az ugynevezett demokratsajtó már jó egy hete gunyolódik a diktatura hősei felett. Csak egyetlen lap, az „Epoca” című az, amely hangos hejjeséjével tör pácát a diktatura egyedül üdvözítő eszméje mellett és az egyedül üdvözítő eszmehez, mint egyedül üdvözítő pótlékot ajánlja Filipescu urat, a diktátorjelöltet. Ez a diktátorjelölt napok óta adja ki a különböző kiáltványokat, azonban az emberek széles tömegei egyáltalában nincsenek elragadtatva ettől a felkínálkozástól.

Diktatura! Még a gondolatától is vérgörbösödik az ember háta. Ismerjük ezt a módszert, sajnos részben hazai, ugynevezett demokratikus diktaturákból, másrészt pedig külföldi tapasztalatokból. Fájdalom, vér, könny, rabság jellemezték mindenütt az utját, ahol csak megjelent. Tudjuk, hogy csak azok várnak tőle valamit, akiket a becsületes küzdelmek sodra, mint alkalmatlan elemet dobott a társadalmi s politikai küzdelmek szőrére. Azok, akik feleslegeseknek és haszontalanoknak bizonyultak.

Ilyen elemek nálunk mindig fölös számban voltak, de az hogy diktaturát csináljanak, csak most jutott az eszükbe. Most aztán annál telibb tudóval futják a parlamentarizmus, az alkotmány és az államforma csodjait. Uszitanak és veres szavakkal akarják pótolni jelentetelenségük silányságait. S ha netán szükség volna diktátorra, — vajjon Filipescu ur volna az, kire a diktatori hatalmat rá lehet ruházni? Erre a tipikus Herberre, aki amikor diktaturáról ábrándozik, — ezt egyetlen elvvel, vagy gondolattal sem tudja alátámasztani?

Napoleon és Mussolini arnyékában.

Az egyetlen frázis, amire hivatkozni tudnak, az hogy Napoleon és Mussolini is diktátorok, illetőleg diktátorok voltak. Napoleon valószínűleg kikérné magának ezt az összehasonlítást Filipescu urtól, sőt talán Mussolini is megsértődne tőle. Azonban nagyon jól tudjuk, hogy Napoleonban és Mussoliniban legalább képességek vannak, voltak, vagy ahogyan Anatole France igen szellemesen jegyezte meg: „Azt amit akartak, roppant erővel tudták akarni”. Ennek ellenére ugy Napoleon idejében, mint Mussolini kormányza alatt a francia, illetőleg az olasz nép nem élte legboldogabb korszakát. Sőt ellenkezőleg!

Filipesu Grigore urban persze még a fentemlített diktátorok képességei sem élnek, sőt alig van benne több képesség, mint egy jólnevelt zsurniban. A sors kegyéből kifolyólag egy lap tulajdonosának mondhatja magát, amely vezürra nélkül közi le összes „beszédét és eszméit”. Ez a lap találta fel a nagyszerű tippet, amelyet három lejért árusít megkönyagosított kispolgároknak. A diktatura tippet tudniillik. Olyan maszlag, amelyre mindig akad vevőközönség. Előszörban a mindenre kapható diák-ság egyes rétegei, másodsorban állam-

polgárok adóját felhizlalt korrupt állami hivatalnokok és zavaros tőkefejek, akik minden szennyes lében kaniznak szeretnek lenni.

A program első pontja természetesen: „Zsidók nélkül”.

Hogy kiknek kinalja Filipescu ur a diktaturáját, az már programjának első pontjából kitünik. Ez az első program pont határozottan elírja, hogy a diktaturáért küzdő levették sorából a zsidók kizárandók. Filipescu ur talán nem is így akarta, node számolni kellett közönségével és híveivel. El kellett ismernie ezt az annál is inkább tragikomikus követelést, mert hiszen az Epocát Blank Aristid finanszírozza. A levettek pressziója azonban még a diktátorjelöltnek is diktál — és így történetelt meg, hogy a diktaturára szonjázó jó egynehány bukaresti zsidó elesik attól a gyönyörűségtől, hogy résztvegyen a diktaturát kikáltók körusában.

A „történelmi” vasárnap

Most vasárnap végre egybegyült a tömeg, hogy kikiáltssa a diktaturát. A Str. Carolon üresen döögnek a villamosok, a sarkokon virágáros leányok hancuroztak egymással. A levegőben repülőgépek berregése hallatszott, mert hiszen ma van a repülők napja. A bukaresti kispolgár a mai napra a zöldben való hagymaevés, a nagy pohár sör mellett felvette programjába a diktatura kiáltását is. Ennek köszönhető, hogy a Strada Carol vasárnap délelőtti tíz óra körül már népesebb volt, mint máskor. Kisebb csoportok tartottak a Dacia felé,

ahol a hangszálakat majd a diktatura érdekében lehet rezegtetni.

Végre megtelt a hatalmas terem. Lassan gyült össze a tömeg, de annál érdekesebb arcokat prezentál a számunkra. A fülnek csupa gyönyörűség hallgatni, hogy miket sutogznak. Ime egynehány szemelvény a sutogásokból:

— Facem marsul pe Bucuresti — Bevonulunk Bukarestbe!

— Ocupam presidentia — Elfoglaljuk a miniszterelnökséget!

— Darămăm parlamentul — Leromboljuk a parlamentet!

— Asáltăm prefectura — Megrohanjuk a rendőrprefekturát!

— Asáltăm posta — Megrohanjuk a postát!

— Punem mână pe Banci — Elvesszük a bankokat!

A suttogók rövidesen heves vitába kezdtek egymással, arcuk kipirult és csak akkor sápadtak el, amikor az első szónok megjelent a pódiumon.

Egy feltűnően elegáns, fiatal férfi: semmi több...

Csend támad. Végre megjelenik a pódiumon a diktátorjelölt. Feltűnően elegáns, fiatal férfi ez a Grigore Filipescu. A nagy diktátorok energiájából és erejéből azonban legjobb akarata ellenére sem tud elárulni semmit. Arca hétköznapi. Ezzel a hétköznapi arccal akar diktaturát csinálni Romániában, ezt a hétköznapi arcot óhajítja valószínűleg népszerűsíteni a lapokban, folyóiratokban, netán a levélbéllyegeken is.

— Uraim! — kezdi meg szónoklatát

— utálom a sok beszédet!

Ezt kár volt hangoztatnia, mert enélkül is észrevette mindenki, hogy nem mestere a szónak. Sőt a szóval kifejezhető tartalomnak sem. Ezután kijelenti, hogy ők, már tudniillik a diktátorátusok; nem párt, nincs programjuk és céljuk semmi más, mint megsemmisíteni a mostani rendszert, mely káros hatások fekélye az országnak.

Utána Sturdza herceg lép fel a pódiumra, aki hasonló „kvalitásokkal” látszik rendelkezni, mint a diktátorjelölt. A herceg a következőket mondja:

— El kell kergetni a politikusokat, egyetlen ember kezében kell összpontosítani a hatalmat!

Nem lehetetlen, hogy öhercegsége önmagára gondolt s máris konkurrensévé csapott fel Grigore Filipescunak.

Késik a vezényszó, sőt el is maradt

A hallgatóság kezdi elveszíteni türelmét. Mozgolódik. Morog. Minden bizomnyal a vezényszót várja. Am, a vezényszó, mely a miniszterelnökség, a posta és a bankok megrohamozását követeli — késik, egyre késik s a végén el is marad. Csak a még hátralevő szónokok beszélnek tovább. Beszél egy Marcs nevű, majd egy Miclescu névre hallgató ur, azután Ottulescu ur és végül Periteanu volt averescanus alminiszter.

A komédia végén Periteanu javaslatára a gyűlés elfogad egy határozati javaslatot, amely Filipescut és társait megbizza, hogy kezdjék meg vaskézrel a harcot, ne legyenek tekintettel semmiféle áldozatra, azon az uton, mely a választási kormányok megsemmisítése felé vezet.

Végre eljenzés. A gyűlés kispolgárai és mindenre kapható kreaturái eloszlanak. A Strada Carolban megint a régi tempóban fiktet az élet...

Hátszegi Ernő

Külön minisztertanácson foglalkozik a cseh kormány a hidasnemeti határincidenssel

A budapesti cseh követ tiltakozott Valkó külügyminiszternél Pecha Vince vasutas letartóztatása ellen

Budapest, július 4. Palierz budapesti cseh követ tegnap felkereste Valkó Lajos külügyminisztert és szóvá tette előtte kormányra megbízásából a hidasnemeti eseményeket s tiltakozott az ellen a mód ellen, ahogyan a magyar hatóságok a cseh jegypénztárost őrizetbe vették. A követ kérdést intézett a külügyminiszterhez az iránt is, hogy Pecha Vince letartóztatása nem-e retorzió a Csehszlovákiában letartóztatott magyar állampolgárokért. Valkó kijelentette a

követnek, hogy retorzióról nincs szó. Pechát kémskedésen tetten érték s ezért le kellett tartóztatni. A bünös hivatalnok maga is beismerte, hogy összeköttetésben állott hosszabb ideje olyan egyénekkkel, akik neki katonai titkokat tartalmazó iratokat szállítottak.

Prágában Valkó válaszáat hivatalos helyen nem tartják kielégítőnek, mert a cseh kormány álláspontja szerint Pecha őrizetbevétele ellenkezik a Csehszlovákia és Magyarország között kötött

vasuti egyezményvel.

A „Prager Abendzeitung” beavatott helyről azt az értesülést szerezte, hogy a cseh kormány az ügygel kapcsolatban nem tervez a megtetteken talmend újabb lépéseket.

Prága, július 4. A minisztertanács mai ülésében foglalkozik a hidasnemeti határincidenssel. A szabadságon volt Benes külügyminiszter a mai napra megskazitotta szabadságát.

Megtörtént az első összecsapás Macdonald és az ellenzéki pártok között

A munkáspárti kormány nagyarányu lakásépítési akcióba kezd. Nagy pompával ünneplik meg az angol király felépülését. Sztrájkba léptek a dokkmunkások

London, július 4. Az alsóház mai ülésén MacDonald miniszterelnök indítványt terjesztett elő aziránt, hogy a törvényhozó testületet ez év végeig csak a kormány által beterjesztendő javaslatokat tárgyalhassa, míg az alsóház többi törvényhozóinak indítványait, javaslatait és tervezeteit csak az új évben vegyék tárgyalás alá. Az indítvány az ellenzéki pártok körében heves ellenzésre talált. Baldwin, majd utána Lloyd George kifejtették a javaslattal szemben álláspontjukat s felhívták a miniszterelnököt javaslata visszavonására. MacDonald ennek eleget tett, de fenntartotta magának a jogot, hogy javaslát később némileg változtatott formában újra elő-

terjeszthesse.

A felirati vitában Churchill kijelentette, hogy a konzervatívek a választói reform tekintetében nem nyújtanak semmi támogatást a kormánynak. Thomas miniszter felhívta a törvényhozás figyelmét a hazai iparpártolás propagálásának szükségességére s a munkanélküliség enyhítésére állami munkaalkalmak nyújtását jelentette be.

London, július 4. A lapok szerint a kormány közelebből nagyarányu lakásépítési akcióba kezd. A lakásokat az épületek elkészülte után bérbeadás utján fogják értékesíteni.

London, július 4. A nehézipari munkások villásreggelijén ismertették Hen-

derson levelét, aki ebben bejelent, hogy a kormány megtette az előkészületeket az angol-orosz diplomáciai összeköttetés megteremtése iránt.

London, július 4. A királyi feigyőgylásának örömeire megtartandó hivatalos istentiszteletre ezerhétszáz hivatalos személy részére foglalnak le helyet a westminsteri apátság székesegyházában. A főhajó többi részét a közönség foglalhatja el. A canterburyi érsek e szavait: „Isten áldd meg a királyt, Isten áldd meg a birodalmat!” — harsonák és dobpergés fogja kísélni.

London, július 4. Több kikötővárosban a dokkmunkások tegnap sztrájkba léptek.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
 Bukaresti szerkesztőség: Hátszegi Ernő,
 Str. Lipsicani 91.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a terjesztés megjelölésével engedjük meg.

Nagyszabású előkészületek tesznek a kolozsvári Herzi-ünnepélyre

A kolozsvári cionista társadalom Herzi Tyvadar halálának huszonöt éves évfordulója alkalmával egy, a rendes keretek között messzi kiemelkedő, nagyszabású emlékünnepellyel akar a nagy vezér emporát az ifjúsági egyesületekkel karöltve, az uniárius kollégium dísztermében Ickének áldozni. A kolozsvári helyi esemény július 7-én, vasárnap este 9 órakor tartja meg az emlékünnepélyt. Kiemelkedő pontja lesz az ünnepélynek dr. Weiszburg Chaim beszéde, aki évek hosszú sora óta most fog lélegzőszőr ismét a kolozsvári cionista társadalomhoz beszélni.

— Julius 14-én lesznek Erdélyben a Jewish Agency delegátusválasztások. Az erdélyi Jewish Agency konferenciát előkészítő bizottság a delegátusválasztás időpontját véglegesen július 14-ikében állapította meg.

— Péntek esti és szombati istentisztelet. Pénteken, a hó 5-ikén este és szombaton délelőtt Rösler új karmester fog dirigálni a kolozsvári ortodox zsidó templomban. Az új karmester egészzen erdélyi templomi éneket tanított be különösen a ros ehodesi imádkra. — A Ferdinánd királyi zsinagógában az istentisztelet július 5-én este 8 órakor kezdődik. Az istentisztelet keretében dr. Eisler Mátyás főrabbi beszédet tart.

— Comsa Jonel szenátor tiltakozott a drothozatal ellen; A milanoi Banca Commerciale Italiana lefogatta Hirschfeld aradi kereskedőt; Hegedüs Nándor kiegészítő Kötő Jenővel; Az aradi Porpora biztosító szélhámósai a törvényszék előtt; Tisztázzák a pankópai 50 milliót tüzet — és más nagyszerű cikkeket közöl az Erdélyi Futár új száma. Szógyáni Kiss Endre lapja az egész országban kapható. Ára 15 lej.

— A német lengyel optánször ügye. Párisból jelentik: Adatei japán nagykövet elnöksége alatt a lengyel és német delegációk értekezletre ültek össze hogy a lengyel területéről Németországba átköltözött németek kisajátított birtokainak kártalanítási ügyeit tárgyalják. Ebben az ügyben a külügyminiszterek a népszövetségi tanács madridi ülésükön megkezdtek a tárgyalásokat s a megbeszéléseknek eredményeként tartanak most értekezletet a delegátusok a kérdés áttanulmányozására és megoldására. A tárgyalási anyag mintegy hatszáz birtokos és kisgazda igényét öleli fel.

— Szeptember hatodikán lesz a népszövetségi palota alapkövetétele. Genéből jelentik: A népszövetségi palota alapkövetételek ünnepségét az ötvenhat tag állam delegációinak jelenlétében szeptember hatodikán tartják meg Genfben. A kormányoktól már nagyrészt beérkeztek a válaszok, melyben közlik részvevő delegátusainak névsorát.

— Bem tábornok hamvai lengyel földre érkeztek. Budapestről jelentik: Varsói jelentés szerint a Bem tábornak tiszteletére kitűzött kődváltást Balázs György nyugalmazott tábornagy vezetésével tegnap a köztársasági elnök fogadta kihallgatáson. Utána este a külügyminisztériumban bankett volt tiszteletükre. A magyar delegáció ma Posenbe utazott, ahol a kiállítás tekintik meg.

Egy lakodalmassal telt autóbussz lezuhant a főtérsről és hárman szörnyen haltak

T z halál és számos súlyos sebesült. A soffőr elmenekült

Riga, július 4. A Riga és Venden között elterülő uton szörnyű automobilkatasztrófa történt. Egy lakodalmassal telt autóbussz lezuhant a főtérsről és hárman szörnyen haltak, számos súlyos sebesült. A soffőr elmenekült.

helték ki életüket, tizenhaton pedig a kórházba kerültek. Ezek közül négyen szintén meghaltak, a többiek állapota súlyos. Érdekes, hogy a soffőrnak semmi baja sem történt. Mihelyt kikászolódkhatott az összezúzott kocsis üléséből, elhagyta a tragédia színhelyét és gyalog menekült, magukra hagyva a szerencsétleneket. A segítség emiatt is késett, mert a katasztrófa után csak egy félóra múlva értesítették arra járó parasztok a hatóságokat.

A kolozsvári és a dijoni klinikák kicserélték asszisztenseiket

(Cluj-Kolozsvár, július 4. Az Uj Kelet tudósítójától). Az elmúlt év folyamán, mint ismeretes, számos külföldi látogató kereste fel Kolozsvárt és nézte meg ennek a városnak nevezetességeit. A kirándulócsoportok között különösen nagyszámú volt képviselve a francia tudományos világ, amelynek reprezentánsai a kormány egyenes felkérésére látogattak meg az országot. Az elmúlt évben például több ízben történt meg, hogy külföldi, főleg francia professzorok sorozatos előadásokat tartottak a kolozsvári egyetemi hallgatók előtt. Ezeket a látogatókat különösen a kolozsvári klinikák lepték meg. Mindannyian elragadtatással nyilatkoztak arról a nagyszerű kulturáltudományról, amely véleményük szerint a külföldi államok bármelyikében is nyugodtan megállnák helyüket. Francia részről már akkor

megnyilvánult az az óhaj, hogy valahogy hozzáférhetővé kellene tenni ezt az intézményt a francia diákság részére is. A kezdeményezés Lecher professzortól, a dijoni egyetem sebészstanárától indult ki és ennek eredményeképpen jött létre az az eszmé, hogy a dijoni és a kolozsvári egyetemek minden évben nyári vakációk idején cseréljék ki asszisztenseiket. A meggyezés a két egyetem között létre is jött és értesülésünk szerint a dijoni klinika első asszisztensének, dr. Hubnernek vezetésével több francia asszisztens érkezett Kolozsvárra, hogy a Dijonban indult román asszisztens-kollégák helyét elfoglalják. A kolozsvári egyetem szenátusa foglalkozott azzal a gondolattal hogy ezt a diákcsere-t a többi fakultáson is rendszereztesse.

* Az első erdélyi zsidó leányintézet évzáró ünnepélye. Schwartz Menyhelyintézet vasárnap tartotta első leányintézet vasárnap tartotta első évzáró ünnepségét, amely alkalommal nagyszámú előkló közönség vett részt. Schwartz Menyhelyintézet hitközségének vezetésével az intézet teljes mértékben bevállalta a hozzáfűzőt eredményeket. Az intézet pedagógiai vezetője Weisz Jakabné tanárnő, dr. Reményiné Weisz Reskó zongoratanárnő, Schwartz Magda angol és francia nyelvtanárnők a legnagyobb körültekintéssel és szakavatottsággal látták el a rájuk bízott feladatot. Növendékeik a legjobb előmenetelről tettek tanúságot. Az intézet növendékei ragaszkodásuk jeléül azzal tették felejtethetlenné az intézetükből való távozást, hogy egy kiünően sikerült műkedvelő előadást rendeztek. A növendékek meghatóttan vettek búcsút Schwartz Menyhelyintézetől, aki a viszontlátás reményében zárta be a kiünően sikerült záróünnepséget.

— Orvosi hír. Dr. Ornstein fogorvos utazásáról visszaérkezve, a rendelést megkezdte Cal. Reg. Ferdinand 5. (Szabó Jenő-ház I. em.)

— Mire jó a profi futball-sport? Prágából jelentik: A Sparta-Ujpest mérkőzés vége előtt botrány támadt. Amikor már nyilvánvaló volt, hogy a közönség kedvence, a Sparta, minden erőfeszítése ellenére is kiesett a Közép-európai Kupa további küzdelmeiből, a közönség egy része ellepte a pályát s az Ujpest játékosokat inzultálta. A verekedés folytatódott az öltöző öltözésig, ahol a csapat kíséretét, Langfeldert is megverték. A rendőrség beavatkozott s az Ujpest mellékijáraton hagyta el a küzdőteret, mert testi épségét másképpen nem garantálhatták. Az inzultált magyar csapat vezetői kijelentették, hogy illetékes helyen orvoslást fognak szerezni a csapat tagjait ért sérelemért.

— A Chicago-berlini repülés egyelőre megakadt. Newyorkból jelentik: A Chicagóból Berlinbe készülő pilóták eddig nem jutottak messzire. Ezidőszent a Wisconsin állambeli Milwaukee-ban tartózkodnak. Lehet, hogy holnap folytatják az utat Kanada északi része irányában.

— Eljegyzés. Wertheimer Ella (Wien) és Salamon Miksa (Arad) jegyesek.

— Két szénvonal egymásba futott a Saar-vidéken. Berlinből jelentik: A Saar-vidéki Dudweiler vasúti bejáratnál az automata váltószervezet valamely hibája miatt két szénvonal egymásba futott. A mozdonyok és tíz kocsis megrongálódtak. A karambolnak négy súlyos sebesültje van.

— Három turista holttestét találták meg a tiroli Alpokban. Bécsből jelentik: Az Orterl alpesi hegycsoporthoz tartozó Monte Cevedale közelében, egyik mély szakadékból három ismeretlen turista-holttestet találtak. Sem nemzeti-ségüket, sem személyazonosságukat eddig nem sikerült megállapítani.

— Ezerekszáz villa égett le a Sanfrancisco melletti felső tízezer nyaralótelepén. Londonból jelentik: Sanfranciscoi jelentés szerint a felső tízezer nyaralótelepén Mill Walllyben támadt tüzkatasztrófaának huszonegy órai oltási és mentőmunka után sem tudták gátat vetni, sőt a tűz továbbterjedt a nyaralótelep villáin kívül a város épületeire is. A város egész lakossága, társadalmi osztálya való tekintet nélkül, részt vész az oltási munkálatokban, melyeket a tenger felől hadihajókról is támogatnak. A város bankjai és üzlet-helyiségek kiürítettek. A jelentések ezer kétszáz villa és épület pusztulásáról számolnak be. Számos gyűjtemény, a műtárgyak egész sora és több könyvtár is megsemmisült. A kár óriási.

— Turista kirándulás. Az Erdélyi Karpát-Egyesület július 7-én, vasárnap kirándulást rendez a következő programmal: utirány: Kisfennsík, Testes, Jára-völgy, Géczivár, Léta, Szelice, Bjikk-erdő. Gyülekezés a monostori ref. templom előtt. Indulás szombaton éjél 19 órakor. Vezető: Györke Márton. — Kerékpáros kirándulás. A kerékpáros osztály szintén szombaton este fél 8 órakor indul a Mátyás-háztól Marosújvárra. Vezető: Tamás Tibor. A befutandó utvonallal hossza 112 km. Vendégeket szívesen látnak egy ebben, mint a gyalogos csoportban.

— Új bélyegcsalási módszer Amerikában. Newyorkból jelentik: Úgyes csaló nyomára jött az amerikai rendőrség. A banda egyik tagja, egy ügyes kémikus, olyan eljárást talált fel, amelynek segítségével használt bélyegekről minden nyom nélkül le lehet mosni a bélyegzőjelét. Több mint ötmillió ilyen „mosott” bélyeg került már forgalomba a családok amikor a hamisítást észrevették.

— Lemondott a hollandi kormány. Amsterdamból jelentik: A kormány lemondott s a királyné a napokban megkezdte a vezető politikusok kihallgatását a politikai helyzetet illetően. A lapok szerint új kormány kinevezésére két hét múlva kell majd sor kerülni. Az új kormány kinevezéséig a lemondott kormány miniszterei látják el az ügyeket.

— Labradorból Délafrikába repült egy fecske. Londonból jelentik: Délafrikában egyik kikötőjében, a parton nemrég holtan találtak egy északi jégastengeri fecskét, melynek a lábán keskeny érgyűrű volt. A gyűrű száma 548.138 és jelzése szerint az Amerikai Egyesült Államok földművelésügyi minisztériumának az egyik megfigyelő osztálya kapcsolta 1928. július 23-án a gyűrűt a fecske lábára, a Labradori Turnevik-öbölben. A tengeri fecske vándormadar, amely a nyarat az arktiszon szokta fölteni s tél elején dél felé indul, rendszerint az antarktiszi vidékre. A lelet nem árulja el azt a nagy légi utat, amelyet a madár Labradortól Afrika legdélibb csücskéig megtett. Tekintve a két pont roppant távolságát, feltehető, hogy a fecske a leg rövidebb utat választotta az Egyesült Államokon, az Atlanti óceánon és Portugálián át, majd délnek fordult és egész Afrikát végigrepülte. Habár óceánontúli madárrepülés nem ritka, a kis halott fecske teljesítménye rendkívüli feljűnést kéltett az ornitológusok között.

— Az árvagyerek a tihucari nyaralótelepen. Az Erdélyi Zsidó Árvagyondozó központi irodájának hosszas és körültekintő előkészítő munkái után az üdülésre szoruló gyerekek kis serege vasárnap összegyűlt Kolozsváron és 1-én, hétfőn hajnalban elindultak Tihucára. Ebben az elő csoportban a következő helységek gyermekei vevnek részt: Timisoara 29, Cluj 25, Bitsrita 16, Satmare 9, Alba-julia 5, Oradea 5, Marghita 2, Zalan 1, Ludas 1, Blaj 1. Összesen tehát 94 gyerek. A telep gazdasági és felügyelői beendőit hozzáértő és a nemes munka ideáljától áthatott vezetőség, valamint az állandóan ott tartózkodó telepörvek látja el. Az összes gyerekek frissen és egészségesen érkeztek Tihucára. Mint-hogy az időjárás igen kedvező és a telep tej, méz, vaj, zöldség és egyéb élelmiszerekkel bőven el van látva, minden remény meg van arra, hogy az idei nyaralás is az eddigiekhez hasonló szép eredménnyel fog végződni. Azok a gyerekek, akik az első csoportból kimaradtak, augusztusban fognak Tihucára menni.

— A Chicago-berlini repülés egyelőre megakadt. Newyorkból jelentik: A Chicagóból Berlinbe készülő pilóták eddig nem jutottak messzire. Ezidőszent a Wisconsin állambeli Milwaukee-ban tartózkodnak. Lehet, hogy holnap folytatják az utat Kanada északi része irányában.

— Eljegyzés. Wertheimer Ella (Wien) és Salamon Miksa (Arad) jegyesek.

— Két szénvonal egymásba futott a Saar-vidéken. Berlinből jelentik: A Saar-vidéki Dudweiler vasúti bejáratnál az automata váltószervezet valamely hibája miatt két szénvonal egymásba futott. A mozdonyok és tíz kocsis megrongálódtak. A karambolnak négy súlyos sebesültje van.

— Három turista holttestét találták meg a tiroli Alpokban. Bécsből jelentik: Az Orterl alpesi hegycsoporthoz tartozó Monte Cevedale közelében, egyik mély szakadékból három ismeretlen turista-holttestet találtak. Sem nemzeti-ségüket, sem személyazonosságukat eddig nem sikerült megállapítani.

— Ezerekszáz villa égett le a Sanfrancisco melletti felső tízezer nyaralótelepén. Londonból jelentik: Sanfranciscoi jelentés szerint a felső tízezer nyaralótelepén Mill Walllyben támadt tüzkatasztrófaának huszonegy órai oltási és mentőmunka után sem tudták gátat vetni, sőt a tűz továbbterjedt a nyaralótelep villáin kívül a város épületeire is. A város egész lakossága, társadalmi osztálya való tekintet nélkül, részt vész az oltási munkálatokban, melyeket a tenger felől hadihajókról is támogatnak. A város bankjai és üzlet-helyiségek kiürítettek. A jelentések ezer kétszáz villa és épület pusztulásáról számolnak be. Számos gyűjtemény, a műtárgyak egész sora és több könyvtár is megsemmisült. A kár óriási.

A hindu kori Moisch b

(Bécs, július 4-én). Az osztrák elnökeiről szomorú a bécsi elnöklő tudós, nek egyik leg Tavalys egy fiziológus, Sir nészt kéltő előrendkívüli érteszeréről. A hindu gán arra kért nárt, aki akkor növényfiziológus jón Kalkuttában ottani növényfés különösen ket, amelyek életének legelőbet nyomozni. nak szívesen el leg három eszt szakmájába va

Tavalys öszkzött, ahol Sir C nagyon barátságadták. A bécsven előadást is temen, ahol me fiziológia mode felolvasás után tek előadásaira trák professzor egyiké volt Ind

Molisch tanár tapasztalatairól hogy Bengáliában egyáltalán nincs mégis mindenütt ciót lehet talá

Honnan veszi ivatagi klímából Ez volt az e az osztrák prof meg is oldotta kel és tudomá másik fontos je nek, hogy a ber mira pálmából nedvet szerezne ket is tanulmán dós professzor májusban Be 2000 méterrel a láya hegylánc óritott mezőit kö órányi utazással a csodálatos fe Az aránylag rö klímácsereét ész szembeötlők a v és ujszerűsége. i sius meleg volt lingben már esz ilyen éghajlati hülést, Molisch tették, hogy a b lahányszor ide u pig ágyban feks tizálódjék. Az os kógiai jelenségek növényzetben Vi és olyan orchide hol a világon ne

Comunitatea E

No. 134/1923.
 Die ser. Culturg einen tüchtigen v vorzüglicher Reflektanten woler Zeugnisse über str Alter, Befähigung, Abschriften der Familienstandes 31. Juli 1. J. an gef Alba-Iulia, 1. Jul Ernster Géza secretar.

Hirdessen az Uj Keletben

A hindu nacionalisták a mai progresszív angol kormánytól remélik felszabadulásukat

Molisch bécsi professzor előadása a hindu klímáról, növényzetéről és a hindu népről

(Bécs, július 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák fővárosban érdekes elmélőiről számolt be Molisch professzor, a bécsi egyetem volt rektora és világhírű tudós, a növények fiziológiájának egyik leghíresebb ismerője.

Tavaly ugyanis egy indiai növényfiziológus, Sir Ch. Boze Bécsben feltűnést keltő előadást tartott a növények rendkívüli érzékenységről és idegrendszeréről. A hindu tudós felolvasása végén arra kérte a jelenlévő Molisch tanárt, aki akkor igazgatója volt a bécsi növényfiziológiai intézetnek, hogy jöjjön Kalkuttába és tanulmányozza az ottani növényfiziológiai intézet anyagát és különösen azokat a finom műszereket, amelyek segítségével a növények életének legrejtettebb zugát is ki lehet nyomozni. Molisch tanár a felhívásnak szívesen eleget tett, jóllehet előzőleg három esztendő Japánban töltött a szakmájába vágó tanulmányokkal.

Tavaly őszkor mégis Kalkuttába utazott, ahol Sir Ch. Bose és tanítványai nagyon barátságosan és szívélyesen fogadták. A bécsi professzor angol nyelven előadást is tartott a kalkuttai egyetemen, ahol megismertette a növényfiziológia modern problémáit. Néhány felolvasás után már valósággal özönlöttek előadásaira a tanítványok és az osztrák professzor a legnépszerűbb tudósok egyike volt Indiában.

Molisch tanár tegnap beszámolt indiai tapasztalatairól és bevezetésül közölte, hogy Bengáliában októbertől júniusig egyáltalán nincs semmiféle esőzés és mégis mindenütt dus tropikus vegetációt lehet találni.

Honnan veszik a növények ebben a száraz klímában a szükséges vizet?

Ez volt az első nagyobb problémája az osztrák professzornak, aki a kérdést meg is oldotta tudományos módszerekkel és tudományos alaposan. Egy másik fontos jelensége ennek a vidéknek, hogy a bengáliai datolya és palmlégye nagymennyiségű eukoronyvet szereznek. Az osztrák tanár ezeket is tanulmány tárgyává tette. A tudós professzor elmondotta, hogy ez év májusban Berjenlingben tartózkodott 2000 méterrel a tenger felett, a Himalája hegylánca örök hóval és jéggel borított mezőjében. Kalkuttából 16 órányi utazással lehet eljutni ide, ebbe a csodálatos fekvésű kicsiny városba. Az aránylag rövid idő alatt egy teljes klímabotán észlel az ember, amellyel szembeötlő a vegetációnak a változása és újszerűsége. Kalkuttában 35 fok Celsius meleg volt árnyékban és Darjeningben már csak 9-12 fok Celsius. Az ilyen éghajlati változás könnyen okoz hűlést, Molisch professzort figyelmeztették, hogy a bengáliai kormányzó valahányszor ide utazik gyűlésre, két napig ágyban fekszik, hogy kissé aklimatizálódjék. Az osztrák tudós érdekes biológiai jelenségeket fedezett fel az ottani növényzetben Világító falevelket talált és olyan orchideákat, mint amilyen sehol a világon nem nő.

Comunitatea Evreasca din Alba-Iulia.

No. 134/1923.

Konkurs.

Die isr. Cultusgemeinde zu Alba-Iulia sucht einen tüchtigen **בדוק שוחט** der zugleich ein vorzüglicher **קורא ומדבר** sein soll. Reflectanten wollen ihre Offerte versehen mit Zeugnis über streng religiöse Lebensführung, Alter, Befähigung, bishieriges Wirken, mit Abschriften der **קבלות**, nebst Angabe des Familienstandes und der Gehaltsprüfungen bis 31. Juli 1. J. an gefertigten Vorstand einsenden.

Alba-Iulia, 1. Juli 1929.

Ernster Géza
secretar.

Fuchs-Nandor
präses.

Molisch tanár e tudományos kutatásai mellett tanulmányozta a hinduk életét és szokásait is. Szerinte a hindu nép egy jóindulatu, progresszív angol kormány-

Madridban nagy ünnepséget készítenek elő a „Numancia” pilótáinak fogadtatására

Madrid, július 4. A spanyol főváros lelkes fogadtatást készít elő a Numancia óceánrepülőgép megmentett pilótáinak, akiket az Eagle angol repülőgép-anya-hajó néhány angol tisztje és hidroplán-jainak pilótái is elkísérnek Madridba.

A lapok tudósítóinak közlése alapján újabb részleteket írunk a pilóták eltűnési ideje alatti életükről. A tenger csaknem állandóan rendkívül viharos volt s a viharon kívül cápák egész raja állandóan fenyegette a sérült hidroplán-épségét. A pilóták egyike, aki társai közül legjobban bírta a fáradtságot, a vihar rövid szünete közben rádió vevőké-

zet segítségével olyan önállóságra tudna szert tenni, amelynek segítségével 10-15 év alatt teljesen átmodernizálódhatna. A régi kasztrendszer már szűnőben van és maguk a hindu nacionalisták sem ragaszkodnak hozzá. A nép feltétlenül tiszta és hajlamos az európai kultúrára. Molisch tanár közölte hallgatóival, hogy könyvet írt jávai, japáni és kalkuttai utjáról és ezt nemsokára ki fogja adni. A könyvben a növényfiziológia terén egészen új kutatási eredményeit is nyilvánosságra fogja hozni.

szüléke mellett halásozott is. Egy nagy rája horogra is akadt, de nem tudták kiemelni a tengerből s mire alaposabban előkészítették a kiemelést, elszabadult a horogról és eltűnt.

A pilóták mindenikén a fáradtság jelei voltak észlelhetők, amikor a repülőgép-anya-hajó odaérkezett. A megmentett pilóták első kérése az Eagle tisztjeihez viz, csésze kávé és cigarettára irányult. Félórával a hajórákerülés után a pilóták kimerülten mély álomba szenderedtek és csaknem egy napig egyfolytában aludtak.

Közgazdaság

A nemzetközi fémpiac előtt

A nemzetközi fémpiacok alapirányzata csendes. Az első fél év végén a réz és az ólomárak valamivel magasabbak, mint voltak az év végén, ezzel szemben a cink és az ón ára engedett. Június hó folyamán, cink kivételével az összes fémek árában kisebb szilárdulás állott be, amelyet nem annyira a fogyasztók emelkedett vételkedve okozott és amely inkább hangulatok eredménye, mivel a párisi konferencia befejezése után általánosságban az üzlet megélénkülésével számoltak. Ezek az események azonban nem mentek teljesebbé és csak átmenetileg mutatkozott nagyobb érdeklődés. Ha igaz is, hogy a fogyasztás készletei mindenhol esőkentek és előbb-utóbb új bevásárlásokkal lehet számolni, másrészt a világtérmeles az összes

fémekben, réz kivételével, az utolsó hónap folyamán erősen kiterjeszkedett és ennek megfelelően a hámorok készletei emelkedő irányzatot mutatnak. A fogyasztás az összes fémekben az elmúlt esztendő folyamán erősebb mértékben emelkedett, mint 1927-ben, dacára annak, hogy az európai fogyasztás, Németország esőkent fogyasztása következtében lassabban történt. A fémpiacokon az utóbbi hónapok folyamán érezhetővé vált a német vásárlások hanyatlása és az ezzel egyidőben mutatkozó amerikai fogyasztás esőkentése. A fogyasztás milderőbb mértékben elmaradt a termelés mögött, miáltal a törekvések a fémpiacok kartellálására erősebben előtérbe léptek.

Kedvező természetű jelentések érkeznek az ország minden részéből. Az ország minden részéből kedvező természetű jelentések érkeznek, amelyek szerint az ideai aratás eredménye kedvező lesz. Románia kikötőiben fellendült a kereskedelem és a hajózárságoknál nagy kötésekét eszközölnék gabonaszállításra. Bukaresti jelentés szerint a CFR vezérigazgatósága speciális bizottságot nevezett ki, melynek az a feladata, hogy a gabonaszállítás zavartalan lebonyolását biztosítsa. A kormány elhatározta, hogy a szövetkezetek útján 50 százalékos előleget nyújt a gazdáknek a várható termésük értékére, hogy a pénzügyükben levő földmivelők ne legyenek kénytelenek természetük neveléséért áron eladni, mielőtt a termést betakarították volna.

A Financial News Románia gazdasági helyzetéről. Londonból jelentik: Az egyik legelőkelőbb angol pénzügyi szaklap, a „Financial News” cikksorozatban foglalkozik Románia gazdasági helyzetével. Legutóbbi számában azokat a gazdasági erőforrásokat ismerteti, amelyek főként az ország rendelkeznek. A Maniu-kormány által tervezett új vámtarifával kapcsolatosan megállapítja a lap, hogy Romániának a külfölddel való kereskedelmi kapcsolatai lényegesen meg fognak javulni. Általában a „Financial News” dicséri az új kormány pénzügyi politikáját.

Elkészült a posta autonómiájáról szóló törvényjavaslat. Bukarestből jelentik: A posta autonómiájáról szóló törvényjavaslat teljesen elkészült. Andronescu mérnök vezérigazgató tegnap Madgearu miniszter elő terjesztette a törvény teljes szövegét és okfejtését aláírás végett, hogy a javaslat még ebben a szesszióban a parlament elé kerülhessen.

Hogyan fedezi a kormány a deficitet. Bukarestből jelentik: A legutóbbi minisztertanács Popovici pénzügyminiszter referált a költségvetés egyensúlyozására irányuló munkálatokról. Rámutatott arra, hogy a budget rektifikálása révén 700 millió lej megtakarítást eszközöl a kormány, az előreláthatóan fennmaradó 3 milliárd 300.000 lejes deficitet pedig az adóemelésekből reméli behozni. Lemondott a kormány a fizetések adójának emeléséről, viszont felfelé emeli a glóbulis adót, a szeszilletéket, a sörilletéket és a látványossági adót.

Manoilescu Mihály lesz az Iparkamara Szövetségének elnöke. Bukarestből jelentik: Manoilescu Mihályt, az Averescu-kormány volt pénzügyi alminiszterét, aki a legtehetősebb román közgazdászok egyike, a bukaresti kereskedelmi és iparkamara ipari szekciójának elnökévé választották. Hir szerint az iparkamara szövetségének elnökévé is Manoilescu akarják megválasztani.

Tovább is érvényben marad a vámmentes tengeribehozatal. A hivatalos lap egyik legutóbbi száma közli, hogy a tengeri behozatali vámjának múlt év októberében hozott felfüggesztése további rendelkezésig érvényben marad. A tengeri behozatali vámjának további felfüggesztését az tette szükségessé, hogy a tavalyi belföldi gyenge tengertermék-következtében a készletek fogytán vannak.

Ministeri engedély nélkül is lehet korlátolt összeget pénzeszelelben külföldre küldeni. A kolozsvári postaigazgatóság hoz ma értesítés érkezett a postai vezérigazgatóságtól, amely szerint a mai naptól kezdve pénzügyminiszteri engedély nélkül is lehet bel- és külföldi valutát pénzeszelelben külföldre küldeni. Belföldi valutát 10.000 lej, külföldit 70.000 lej értékig lehet pénzeszelelben továbbítani. A pénzt természetesen az előírt módon és a postai tisztviselő jelenlétében kell a borítékba behelyezni.

SZÍNHÁZ — MŰVÉSZET

Béregi és társulatának kolozsvári vendégszereplése. Beregi Oszkár tegnap este egy Erdélyben megszervezett drámai társulattal telt ház előtt mutatkozott be a Hotel Imperial című Biró Lajos drámában. Beregi Oszkár játszott a az orosz generálist, művészi tökéletességgel és mélységgel. Körülötte és mellette kitűnő erőknél bizonyultak azok a pestiek, akiket most ismer meg a kolozsvári közönség: Kaszab Anna, Kerékgyártó Olga, Bodnár és Kornay. A közönség különösen az utolsó felvonásokban tomboló tetszésnyilvánításokkal fogadta az előadást. Csúfoltok este Biró Lajos egy másik darabjában a Sarga lilium-ban mutatkozott be az együttes nagyon jó külső és művészi siker mellett. Ebben a darabban Táray Ferenc is erőteljesen érvényesült. Meleg ünnepelték a derék szereplőket, akiknek kedvéért az első júliusi meleg este ellenére is premier-sokaság és premiérvivő uralkodott a magyar színház nézőterén.

MOZI

CORSO-filmszínház műsora:

Péntek 5, 7, 9 órák: Premier. A szerelem pokla. Brigitte Helm feltűnéskeltő nagy filmje. Előjáték: Paramount hiradó.

Szombat 5, 7, 9 órák: A szerelem pokla. Főszereplő: Brigitte Helm, ki a filmjében a legszenzációsabb alakítást nyújtja. Méltó partnerei: Henry Stuart és Lilly Alexander. Előjáték: Paramount journal.

Vasárnap 3, 5, 7, 9 órák: A szerelem pokla. Brigitte Helm pompás alakításával, Henry Stuart és Lilly Alexander szereplésével. Előjáték: Paramount világhírő.

Hétfőn 5, 7, 9 órák Premier! Az aradi származású újonnan felfedezett magyar filmsztár: Nagy Kató és Vivian Gibson remek filmje: A Szökevény.

GRAND

nyári mozgó műsora, városhaza udvarán

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő, kédd este 9 órák: Széznációs 2 premier. Az erdélyi szépségverseny. A legszebb erdélyi és kolozsvári lányok felvonulása az Ellenzék szépségversenyén. Ugyanakkor a Rabszolga Paleség (Eljön az idő) Társadalmi dráma. A legújabb megjelenésű Paramount sláger. Főszereplő: Florence Vidor, a Balajka és Oroszország hősnője E. Jannings partnere és Gary Cooper, a Fekete sejk fősz., aki Rudolfc Valentino szerepkörét vette át.

A KUTYA LELKE

Irta: KONSTANTIN FEDIN

A kutyák gondolatai el vannak rejtve az ember előtt. A kutyák lelkéről azonban nyugodtan írhatunk, mert a kutya lelke egyszerű és kompkálatlan.

Az ember keblében egészen csöndes területek vannak. A szív erőteljesen dobog, nem is lehet kézben tartani (a sebes tudja ezt a legjobban), de már mellette egy közeli sarokban, talán a hatalmas kopogás közvetlen közelében már egészen csöndes cölök fekszenek.

Igy van ez a várossal is. Nyugtalan szívének központjából, néhány lépésnyire már egészen nyugodt uccák terpeszkednek.

A gyalogton puha fü terem. Józsgu fü, nagyon kellemes dolog lehet ilyen fűszálakat letépni a fogakkal, kissé megrágni és kiköpni őket. Az egész járda ilyen puha füvel van benőve. Az emberek gyermekei itt lármáznak, vihognak az ut sarából komikus dombokat csinálnak. A kutya a lábával rug egyet rajta — és vége. Ekkor azonban a gyermekek ordítani kezdenek, megfogják a kutya farkát és fuleit, cibálják. Ez is kellemes dolog.

Ezen a vidéken egyáltalán nagyon jól lehet élni.

Akik erre felé laknak nem voltak rossz indulatúak és a kutyákat nem igen bánthatnák. Igaz, hogy nem igen osztották meg élelmüket velünk, úgy, hogy mi kutyák majdnem mindig éhesek maradtunk.

Mindazonáltal jól éreztük magunkat erre felé.

Két rövid ucca van erre és egy hosszú. A hosszú már nem volt olyan szép, egy részét ugyanis bevonták aszfalattal. És az aszfaltot nem nő meg a fü. Az emberek gyermekei — némelykor egészen nagyok is voltak közöttük — az aszfaltra facölöpöket állítottak és vastag botokat dobáltak a cölöpök felé. A cölöpök és a botok irtózatossá zajjal repültek mindenfelé. Ilyenkor mindig jó volt, ha a kutya behuzta a farkát és olyan gyorsan, ahogy csak lehetett, kifut az egyik rövid uccába. Abba, amely legközelebb esett innen.

A hosszú uccában nagyon rossz szagok terjengtek az emberek lakásaikból, ahol egyébként macskák is rejtőztek. És a végén ott, ahol nagyon sűrűn megszólaltak a hárangok, egy ajtó mögül gyakran emberi ordítást lehetett hallani. Itt már nem voltak rossz szagok, de amik voltak, azok nagyon komikusak voltak. Valahányszor a kutya arra ment, mindig kénytelen volt tüszenteni és orrát hosszasan dörszólnie kellett mancsával.

A kicsiny uccában azonban mindez hiányzott.

Itt volt a falnak egy része, amit naponta kijavítottak. Volt egy asszony egy vedrrel és valamit ráfestett a falra. Azután papírost ragasztott rá. (Mindig új papírt hozott, pedig az uccán éppen elég papír hevert). Amit az asszony rákent a falra, annak nagyon rossz ize volt, de nagyon jó volt a szaga. Ugy látszik, hogy az emberek is szerették azt a szagot, mert mindig megállottak előtte és megszagolták.

Megemlítettem, hogy igyekezni fogok kifejezni a kutyák gondolatait. A kutyák gondolatai azonban el vannak rejtve előlünk. Csak a kutyák lelke világos és erről lehet írni.

Két kutyának a lelkéről szeretnék mondani valamit, olyan kutyákról, melyek a lármás városrész füvel benőtt uccáin laktak, közvetlen közelségben a város lármás szívéhez.

A nőstény kutya egyszerű származású volt. Mégis a him kutya az ő kedvéért tartózkodott ilyen sokáig ezen a vidéken. Ha nem létezett volna a nőstény, akkor a him már régen más városrészt keresett volna fel.

Fiatal volt és mozgékony. Azonban a nőstény kutya — mint hogy öreg volt, vagy mert ez megfelelt a

karakterének — itt telepedett le. A him kutya nem vette szívére, hogy elhagyja.

A nőstény, mint említettem, öreg volt.

Nagyon ritkán sikerült neki elcsipni egy csontot. Ha ez az eset mégis bekövetkezett, akkor a him odaállt hitvese mellé és nézett anélkül, hogy szemével pislakolt volna, hogyan csuszak le a nőstény lekopott fogai a csontról, amelyen a fogak nem hagytak mást, mint alig észrevehető kaparást. A himnek a a nyál kifutott a szájából, megdusabban, mint a nősténynek. És a szemében könnyek jelentek meg. Mozdulatlan, szinte fagyott könnyek.

Hogy irigység, vagy részvét könnyei voltak-e, azt maga a him kutya sem tudta volna megmagyarázni.

A nőstény végül feladta a csontot és el távozott anélkül, hogy észrevette volna a kutya jelenlétét. Azután odaközlekedett nagyon óvatosan a csonthoz, megragadta erős, inas talpával a kísérletet tett arra, fejét oldalra fordítva, hogy fogáival szíjjelragja. Ha nem sikerült, akkor a másik oldalra fektült és így próbált szerencsét. A szemfog egy mély bevágást ásott a csonton, most a him kutya megragadta metszőfogával és lassan és szívosan állkapcsához szorította, aztán sikerült a csontot szíjjelvágnia.

Ha a csont nem nagyon öreg, akkor a helsejében van egy puha rész, amely ugyan nem lakítja jól az állatot, de nagyon jól ízlik.

Amikor a him kutya végül odajutott, akkor hitvese is odajött s megértette vele, hogy most már engedje át a helyét.

Ezt a kivánságát pedig olyképpen adta tudomására, hogy fölhuza felső ajkát, megmutatta a fogait, miközben a nézése elborult.

A him tudta, hogy ilyenkor nem szabad ellenkeznie és rezignáltan félrevonult. Megint csorgott a nyál a szájából, még dusabban, mint a nőstényéből, aki a csontot megoldogozta.

A him szemében két fagyott, jó könnyesepp állott.

Két meleg érzés élt benne a nőstény iránt: gyöngédség és odaadás. Annál különösebb volt az, minthogy a nőstény nemcsak öreg volt, hanem csunya is. Mint piszkos kender lógott le testéről a sárga, elhalkult szőr, amely hátul egy nyútt, rongyos kabátnak látszott. A vén nőstény különben is elhanyagolta magát. A bolhákat fogdosta ugyan, de nem tisztaságból, hanem tisztára gyűlöletből.

A him azonban fiatal volt, feszes és zöldszemű. Igaz nem volt egy dán dog, de elődeinek egyike ehhez a nemes fajtához tartozott. Erős volt.

Tavaszkor, amikor melegebbeké váltak a pocolyák és amikor a ganéjból zsíros párak szállottak föl, a kutyák között vidámság kapott lábra. Csapatostul vonultak végig az uccákon és nem egy elszánt fejű kutya akadt közöttük.

Ilyenkor az öreg, boglyas nősténybe mintha belébujt volna az ördög. Nyilsebesen futotta végig az uccákat, hogy a pocolyák fölfreccsenjenek. Akkor azonban hirtelen a leggyorsabb futás közben is megállott. A kutyák ugatva és vinnyogva ugráltak át rajta.

A nőstény azonban nyugodtan nézett körül, mintha önmaga fölött csodálkozna. Mintha önmagától kérdezte volna: Csakugyan én vagyok az?

És megrázta kenderből való „kabátját” és vén fejét.

Körülötte fogvicsorgatás és ordítás. Izzadságszag s az izgató, sajnánykás kutyavizelet illata. A könnyű szél egy csomó kutyaszórt vitt végig a pocolyákon és a nőstény hátán kellemes meleg simult át.

Mintha elsőjében érezte volna a tavaszt.

A zöldszemű sokat szenvedett miatt.

Amikor a nőstény meggyőződött róla, hogy nincs a kutyák között, aki az ő himjével a fogak erőssége tekintetében vetekedhetett volna, csöndes lett és engedékeny.

Egyszer délelben, amikor a forró napon egymás mellett feküdtek, a nőstény nyalni kezdte a himnek verekedés közben széjjelszaggalott füleit.
(Folytatása következik)

Most jelent meg

Autó kézikönyv

Irta: WEINER EMIL

Az „Autó Kézikönyv” két részre oszlik:

Első része

az előismereteket tartalmazza (mechanika, elektromosság, stb.) azok számára, akik ezeket nélkülözik, vagy ismereteiket fel őhajtják ujtani. Ezek az előismeretek az automobili szerkezetének és működésének megértéséhez nélkülözhetetlenek, viszont ezek segítségével e könyvet a laikus is könnyen megértheti

A második rész

az autó szerkezetének, kezelésének és vezetésének ismertetésével foglalkozik, az érthetőség követelte részletességgel, amit szemléltetőleg segítenek elő a nagyszerű kiviteli ábrák.

Az AUTO KÉZIKÖNYV a nagyközönség számára van írva és a kezdősoffortól a más szakmában működő mérnökig mindenki élvezettel és tanulsággal olvashatja.

520 ábra

610 oldal

Árá fizve 510

Olcsósági könyvhullám

Az alábbi híres művek egy-egy kiadás megmaradt példányaiból valók s ezért rövid ideig (az új kiadás megjelenéséig) több mint 60%-os árengedménnyel szerezhetők be.

I. Regények és elbeszélések:

	Bolti ár	Leszállított ár
Carco: Kokain 162 oldal	180 L.	66 L.
Hugo: Izlandi Han 487 old.	400	120
König: Szent palota 312 old.	320	130
Lindberg: Viola 181 old.	180	66
Miklós: Madárka 152 old.	160	55
Négyek regénye 269 old.	280	90
Norris: Az örvény 433 old.	400	120
Rosny: A föld halála 245 old.	220	66
Löns: Ordas 207 old.	220	66
" Két arc 291 old.	260	80
Busson: Szegény Dronte 382 old.	320	110
Baumann: Jób 367 old.	340	110
Strobl: Kísértetek 416 old.	320	110
Gerald: Ezüstlakodalom 190 old.	100	30
Robert és Marianne 192 old.	100	30
Goethe: Clavigo 84 old.	100	30
Szép E.: Magyar könyv 124 old.	80	40
" Világ 64 old.	80	30
Elbeszélők tára 200 old.	100	35
Elbner-Eschenbach: Felfontatlanul 30	30	10
Lakatos: Pestt bábjáték 48 old.	30	10
Lermontov: A démon 56 old.	30	10

II. Ismeretterjesztő művek:

Ambrus: A kritikáról 101 old.	30	10
Sebestyén K.: Schakespeare 191 old.	30	10
Sealsfield: A vén squatter 141 old.	130	10
Braun Soma: A népmese 205 old.	100	20
Grubb: Quakkerek vallása 165 old.	100	20
Kármán: Ethika 169 old.	140	25
Leidenfrost: Bevezetés az élettud. 121 old.	100	20
Zoványi: Felvilágosodás 186 old.	100	20
Havas: Értéktözsde 82 old.	100	15
Nagy: Bevezetés a szociológiába 88 old.	100	20
Schmidt: Az ind filozófia 120 old.	800	20
Wells: A művészet fejlődése 279 old.	400	320
Zoványi: A reformáció Magyarorsz. 485 old.	100	135

III. Miniatur könyvtár (Bibliofil kiadás):

Baudelaire: Romlás virágai	320	130
Emőd: Nótám, füttyöm, citerám	160	66
Flaubert: Három mese	160	66
Gautier: Kleopatra egy éjszakája	160	66
Gerald: Ezüstlakodalom	160	66
Hoffmannstahl: Robert és Marianne	160	66
Kosztolányi: Akárki	160	66
" Szegény kis gyermek	160	66
Rolland R.: Egy bus férfi panaszai	160	66
Schoppenhauer: A szerelem és halál játéka	160	66
Schakespeare: A szerelem metafizikája	160	66
Szonetjel	160	66
Szomorj Dezső: A selyemzsinór	160	66
Tolsztoj: Az élő holttest	160	66
Wagner: Parsifal	160	66
Wlassics: Régi fiók	160	66
Zsolt Béla: Igaz könyv	160	66

300 lejjig a kiválasztott művek egy összegben fizetendők (vagy előzetessel vagy utánvétellel és portóval). 300—500 lejjig két egyenlő részletben. 500 lejen feletti megrendelésnél a vételár havi 150 lejes részletekben.

Részletfizetésnél az első részlet és a portó a küldeményvel less utánvételezve. Megrendeléseit egy lapon az Uj Kelet könyvosztályához kérjük beküldeni.

Nyomatott a „Carlea Romaneasca” körforgógépén, Str. Dorobantilor 14-16.

SZERKESZ
Éjjei
KIADÓHIV
Str.
ELOFIZET
Egész
Félévr
Negy
Egy
X. évf.
1929
* 5688

Elmélet

A hidásnéme más egyébre az előnyel politikai élet grófnak és B miniszternek rendkívül értelemmel megpetésszerűen soket tartalma a hatalmon lévő ügynevezés gózzattak és a getlen emberek gyűlt a bajuk, gokban, ahol a jelenleg a hata

Bethlen Istv köztudatában n nak legfőbb ör meg, — nem a tikusnak uralm másra a legkim tőbb börtönökbe Magyarországn megszervezését elixirként. Csa hogy a budapes rancsot adott k jelt meg Ameri ez ellen az euró ötvízdeken ket ideált épen a B

És most u szöröl-szóra az „az ő ideálja” kérdeznek meg németnyelvű dolga van min cia, vagy olasz tovább megy B nélkül kijelenti csak addig jog és igazságosság érdekeinek. Az gosodott Bethle cionalizmust gy kép értelmezik avatják Héjjes államilag támo numerusz kla mai napig is a zasu tanuló ifj geit.

Ezek az ellen záfűzhető kritik hogy milyen o európa mai vez hangoztatott sz eellentés valós

Benes nyilat többnek látszik azért, mert C sokat tettek a pektálása terén rántsem annyit meg lehetnének örvendetesen k latkozatát, mely maz, amelyeké mi tettük a mi pert akasztotta ellenségeinek és meg bennünket. kovesebbet ism államok közül e zeti szempontból rokat nem népró dasági és földra ján állapították.